

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย ปัญหา และข้อเสนอแนะ

ในบทนี้จะเป็นการสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลในเรื่องความคิดเห็นและความต้องการของนายจ้างและลูกจ้างต่อการให้ความปลอดภัยในการทำงานภายในโรงงาน รวมทั้งปัญหาต่าง ๆ ที่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงานด้านความปลอดภัย และข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหาดังกล่าว

5.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ฝ่ายนายจ้าง

ในกิจการอุตสาหกรรมผลิตพลาสติกกิ่งสำเร็จรูปนี้ นายจ้างจะเป็นเพศชายทั้งหมด และมีอายุโดยเฉลี่ยประมาณ 35 ปี การศึกษาอยู่ในระดับสูง คือระดับปริญญาตรีเป็นส่วนใหญ่ และปรากฏว่านายจ้างส่วนมากเคยผ่านการอบรมทางวิชาการเกี่ยวกับงานความปลอดภัยจากหน่วยงานต่าง ๆ มาก่อน ยกเว้นนายจ้างในกิจการขนาดเล็กจำนวน 2 ราย ที่ไม่เคยผ่านการอบรมแต่อย่างใด

ฝ่ายลูกจ้าง

ในจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งสิ้น 243 รายปรากฏว่า เป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง โดยมีอายุระหว่าง 26-35 ปี เป็นส่วนมาก การศึกษาของลูกจ้างในกิจการขนาดกลางและเล็กอยู่ในระดับประถมศึกษาตอนต้น (ป.1-ป.7) เป็นส่วนใหญ่ ซึ่งต่างกับลูกจ้างในกิจการขนาดใหญ่ซึ่งมีการศึกษาสูงกว่า คือจบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.ศ.4-ม.ศ.6) และอาชีวศึกษา ลูกจ้างในทุกขนาดกิจการส่วนมากจะมีภูมิลำเนาเดิมอยู่ในภาคกลาง ซึ่งเป็นแหล่งที่มีการจ้างแรงงานมาก ส่วนอาชีพเดิมก่อนที่จะมาทำงานในโรงงานผลิตพลาสติกกิ่งสำเร็จรูปนี้ ลูกจ้างกิจการขนาดใหญ่และเล็กส่วนมากเคยมีประสบการณ์ในการทำงานภายในโรงงานอุตสาหกรรมประเภทอื่นมาก่อน ดังนั้นจึงสามารถที่จะเรียนรู้ระบบงานต่าง ๆ การใช้เครื่องจักรที่ถูกต้อง วัชชีปฏิบัติงานที่หลีกเลี่ยงอันตราย รู้ว่าอะไรควรทำไม่ควรทำ และยังสามารถตัดสินใจแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้ดีกว่าลูกจ้างในกิจการขนาดกลางซึ่งมีอาชีพทางการเกษตรมาก่อนเป็นส่วนมาก

ในด้านกรสมัครเข้าทำงาน นายจ้างได้กำหนดให้มีการสอบคัดเลือกโดยวิธี สอบสัมภาษณ์และปฏิบัติสำหรับลูกจ้างฝ่ายผลิตทั่วไป และใช้วิธีสอบข้อเขียน ทดสอบความสามารถในเชิงต่าง ๆ เช่น ความสามารถในการที่จะเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานของ เครื่องจักรกล เป็นต้น และวิธีการสัมภาษณ์สำหรับลูกจ้างในตำแหน่งสูงขึ้นไป เช่น พนักงาน ทดลองและวิจัย วิศวกร เป็นต้น ซึ่งนายจ้างเห็นว่าขั้นตอนการคัดเลือกนี้จะทำให้สามารถ ได้บุคคลที่มีคุณสมบัติเหมาะสมกับประเภทของงานทั้งทางสภาพร่างกายและจิตใจ โดยจะ จ้างลูกจ้างเป็นประจำรายเดือนในระยะแรกที่เข้ามาทำงานใหม่ ๆ นายจ้างจะชี้แจงกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ค่าจ้าง ค่าชดเชย สวัสดิการ พร้อมทั้งแนะนำการปฏิบัติงานที่หลีกเลี่ยง อันตรายแก่ลูกจ้าง และจัดให้มีการอบรมทางวิชาการความปลอดภัยขึ้นทั้งภายในโรงงานเอง และส่งลูกจ้างไปอบรมสัมมนาพร้อมกับสถาบันภายนอก หลักสูตรที่ลูกจ้างส่วนใหญ่ได้รับการ อบรมคือ การป้องกันอัคคีภัยเป็นจำนวนสูงสุด รองลงมาได้แก่หลักสูตรความปลอดภัยในการ ทำงานเกี่ยวกับเครื่องจักร การขนย้าย อุบัติเหตุ และโรค จากการ ทำงาน ถึงแม้การฝึก อบรมลูกจ้างจะกระทำโดยไม่มีหัวใจคือมีลูกจ้างเกือบครึ่งหนึ่งของจำนวนลูกจ้างที่คอมแบบ สอบถามไม่เคยผ่านการอบรมแต่อย่างใด แต่นายจ้างก็ได้มอบหมายให้หัวหน้างานคอย แนะนำสอนงานให้ได้อย่างใกล้ชิด

5.2 ความคิดเห็นของนายจ้าง และลูกจ้างต่อการให้ความปลอดภัยในการทำงาน

กิจการขนาดใหญ่

ความรับผิดชอบของนายจ้างด้านความปลอดภัย กิจการขนาดใหญ่ 2 ราย ได้แก่บริษัท ไทยพลาสติกและเคมีภัณฑ์ จำกัด และบริษัท แปซิฟิคพลาสติกส์ (ประเทศไทย) จำกัด ได้ จัดตั้งหน่วยงานความปลอดภัยขึ้นโดยเฉพาะ เรียกคณะกรรมการความปลอดภัยและหน่วย ประสานงานความปลอดภัยซึ่งประกอบด้วยบุคคลหลายฝ่าย เช่น ผู้จัดการโรงงาน ผู้จัดการ ฝ่ายผลิต วิศวกรนิรภัย ผู้ควบคุมงานหรือหัวหน้าคนงาน เป็นต้น หน่วยงานนี้จะทำหน้าที่ เกี่ยวกับความปลอดภัย เริ่มตั้งแต่การทบทวนแผนงานความปลอดภัยให้เหมาะสมกับสถาน- การณ์อยู่เสมอ ออกกฎข้อบังคับเพื่อให้เกิดความปลอดภัย ประเมินผลการปฏิบัติงานของคน- งานในด้านความปลอดภัย วิเคราะห์สาเหตุของอุบัติเหตุ ตรวจสอบสภาวะแวดล้อมและสภาพ เครื่องจักร เครื่องมือ พร้อมทั้งแนะนำว่าสิ่งใดที่อาจก่อให้เกิดอันตรายซึ่งควรระวัง รวบรวมทั้งจัดประชุมเพื่อพิจารณาปัญหาเกี่ยวกับงานความปลอดภัย พร้อมทั้งกระตุ้นให้พนักงาน

ระดับต่าง ๆ คำนี้ถึงถึงการปฏิบัติงานให้เกิดความปลอดภัย สำหรับรายที่ไม่ได้จัดตั้งหน่วยงานนี้ขึ้น จากการสอบถามปรากฏว่า ความรับผิดชอบงานค่านี้อยู่ในความดูแลของผู้จัดการโรงงานและผู้จัดการแผนก รวมทั้งหัวหน้าคนงานลดหลั่นกันลงมาตามสายการบังคับบัญชา

สถานะแวดล้อมในการทำงาน นายจ้างและลูกจ้างส่วนมากเห็นว่าสถานะแวดล้อมที่ไม่ดีในสถานประกอบการของคนที่สำคัญได้แก่ สถานะที่มีไอสารเคมีและก๊าซมากที่สุด นอกเหนือจากนี้คือ มีเสียงดังมาก มีฝุ่นละอองและกลิ่นเหม็น ส่วนสถานะทางค่านอื่นนั้นมีเสียงเล็กน้อย ทั้งนายจ้างและลูกจ้างมีความเห็นว่าสถานะแวดล้อมที่ไม่ดีนี้มีเพียงบางอย่างเท่านั้นที่มีอันตรายต่อสุขภาพ ได้แก่สถานะที่มีไอสารเคมีและก๊าซในบรรยากาศ เสียงดังและมีฝุ่นละออง ส่วนทางค่านกลิ่นเหม็นนั้น ไม่ได้ถือว่าเป็นอันตรายต่อสุขภาพ อย่างไรก็ตามทั้งนายจ้างและลูกจ้างต่างมีความเห็นว่าสถานะแวดล้อมที่ไม่ดีเหล่านี้เป็นอุปสรรคอย่างมากต่อการทำงานของลูกจ้าง ทั้งยังก่อให้เกิดอุบัติเหตุในการทำงานได้ด้วย อย่างไรก็ตามฝ่ายนายจ้างก็ได้อพยายามแก้ไขสถานะแวดล้อมที่ไม่มีดังกล่าว โดยการติดตั้งเครื่องกรองอากาศในบริเวณที่มีฝุ่น ควัน ไอสารเคมี ก๊าซ ติดพัดลมระบายอากาศและจัดให้มีอุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลแก่ลูกจ้าง พร้อมทั้งทำการตรวจสอบสถานะแวดล้อมอย่างสม่ำเสมอ

การตรวจสอบวัสดุอุปกรณ์ เครื่องจักร และสถานะแวดล้อม ทั้งนายจ้างและลูกจ้างให้ความเห็นสอดคล้องกันในค่านความจำเป็นที่จะต้องตรวจสอบวัสดุอุปกรณ์ เครื่องจักร และสถานะแวดล้อมอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้อยู่ในสภาพที่ปลอดภัย โดยจัดให้มีการตรวจสอบเป็นประจำทุกวันก่อนเริ่มงาน ทั้งยังมีการตรวจซ่อมบำรุงรักษาเครื่องจักรตามกำหนดเวลาในการซ่อมบำรุง และบำรุงรักษาเครื่องจักรเพื่อป้องกันการตรวจสอบจะให้ผู้ตรวจสอบหลายฝ่ายประกอมกันเพื่อช่วยกันค้นหาจุดที่ฉ้อแหลมซึ่งอาจจะก่อให้เกิดอุบัติเหตุหรืออันตรายแก่ลูกจ้างได้ ผู้ตรวจสอบบ่อยที่สุดได้แก่ หัวหน้าคนงาน รองลงมาคือ วิศวกรโรงงาน วิศวกรนิรภัย ลูกจ้างผู้คุมเครื่องจักร ช่างซ่อมบำรุง และบางครั้งผู้จัดการฝ่ายผลิตจะตรวจสอบด้วยตนเองอีกชั้นหนึ่ง

มาตรการป้องกันอัคคีภัย นายจ้างส่วนมากจะให้ความสำคัญต่อการป้องกันอัคคีภัยเนื่องจากตระหนักถึงผลเสียหายอันมหาศาลต่อชีวิต และทรัพย์สินอันเนื่องมาจากอุบัติเหตุเพลิงไหม้ ดังนั้นจึงได้วางมาตรการป้องกันอย่างรัดกุม โดยทำการติดตั้งอุปกรณ์ดับเพลิงไว้ในสถานที่ที่อาจเกิดเพลิงไหม้ได้ง่าย ทำเครื่องหมายแสดงเขตอันตราย เขตห้ามใช้เปลวไฟ

คิดโปสเทอร์เตือนใจ เช่น ห้ามสูบบุหรี่ในบริเวณที่มีสารไวไฟ ติดสัญญาณฉุกเฉิน นอกจากนี้ยังได้จัดตั้งหน่วยป้องกันอัคคีภัยขึ้นภายในโรงงาน และฝึกอบรมคนงานให้รู้จักวิธีใช้เครื่องดับเพลิงที่ถูกต้องและเหมาะสมกับไฟแต่ละประเภทซึ่งลูกจ้างส่วนใหญ่มีความเห็นว่าเป็นเรื่องจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีความรู้ค่านี้นี้ โดยนายจ้างได้เชิญวิทยากรพิเศษมาให้คำบรรยายและสาธิต เช่น เจ้าหน้าที่จากกองตำรวจดับเพลิง หน่วยบรรเทาสาธารณภัย พนักงานขายเครื่องดับเพลิง ฯลฯ นอกจากนี้ก็มีการบางแห่งยังมอบหมายให้ผู้ควบคุมงานเป็นผู้ฝึกอบรมด้วยอีกผู้หนึ่ง สำหรับนายจ้างที่ไม่เคยจัดอบรมให้ลูกจ้างรู้จักวิธีใช้อุปกรณ์ดับเพลิงนั้น เหตุผลคือ คิดว่าลูกจ้างส่วนใหญ่รู้จักวิธีใช้เครื่องดับเพลิงก็อยู่แล้ว ซึ่งเป็นความคิดที่ไม่ถูกต้องและขัดต่อความต้องการของลูกจ้าง

ความปลอดภัยในการขนย้ายวัสดุ อุปกรณ์การขนย้ายที่มีในสถานประกอบการทุกแห่งคือ รถยกและชั้นหรือกะบะ ส่วนบางแห่งมีอุปกรณ์นอกเหนือจากนี้ได้แก่ สายพานการลำเลียง บันจัน ลวดยก นายจ้างจะทำการตรวจสอบอุปกรณ์ดังกล่าวอย่างสม่ำเสมอ โดยตรวจทุกวันก่อนเริ่มงาน และตรวจตามกำหนดเวลาการซ่อมบำรุงของอุปกรณ์แต่ละชนิด ผู้ตรวจสอบบ่อยที่สุดคือ วิศวกรนิรภัย มีกิจการบางแห่งใช้วิศวกรประจำโรงงาน และผู้ควบคุมงานช่วยตรวจสอบในเมืองต้นด้วย นอกจากจะทำการตรวจสอบอุปกรณ์ต่าง ๆ แล้ว นายจ้างยังได้วางมาตรการความปลอดภัยในการขนย้ายวัสดุซึ่งประกอบด้วย การออกกฎระเบียบการใช้อุปกรณ์ขนย้าย การบำรุงรักษาและค่าเตือนในการปฏิบัติงาน ตลอดจนจัดหลักสูตรอบรมวิธีใช้อุปกรณ์ขนย้ายอย่างถูกต้อง อบรมวิธีการยกของด้วยมืออย่างถูกต้อง และกำหนดคนนำหนักสูงสุดในการบรรทุก ตลอดจนความเร็วในการเคลื่อนย้ายวัสดุ

อุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคล อุปกรณ์ที่ทุกสถานประกอบการจัดให้แก่ลูกจ้างได้แก่ ถุงมือผ้า ถุงมือหนัง หมวกป้องกันศีรษะ ฝาปิดจมูกกันฝุ่น และที่กรองอากาศหรือเครื่องช่วยหายใจ และบางแห่งที่จัดให้มีนอกเหนือจากนี้ได้แก่ ถุงมือกันความร้อน รองเท้านิรภัย หน้ากากป้องกันฝุ่น-ก๊าซ ปลั๊กหรือครอบหูลดเสียง และแว่นตานิรภัย การใช้ประโยชน์จากอุปกรณ์เหล่านี้ส่วนมากลูกจ้างจะใช้ เฉพาะบางคน เช่นผู้ที่ทำงานเกี่ยวกับสารเคมี งานทออลอง วิจัย และใช้ในบางครั้งเท่านั้น เหตุผลของลูกจ้างที่ไม่ใช้อุปกรณ์ตลอดเวลา เนื่องจากเกิดความรำคาญเพราะทำให้ทำงานได้ไม่สะดวก และอุปกรณ์บางชนิดมีไม่เพียงพอกับความต้องการใช้ของลูกจ้าง อย่างไรก็ตามทั้งนายจ้างและลูกจ้างส่วนมากก็ยังมองเห็นประโยชน์ของอุปกรณ์เหล่านี้ว่าสามารถจะช่วยลดอุบัติเหตุในการทำงาน

ได้มาก

สาเหตุการประสบอันตรายและการป้องกัน นายจ้างทุกรายให้ข้อมูลว่าสาเหตุการประสบอันตรายจะเนื่องมาจากตัวลูกจ้างเอง คือ ลูกจ้างทำงานโดยประมาท ไม่ใช่อุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคลที่จัดให้ และขาดความรู้ความชำนาญในการใช้เครื่องจักรอุปกรณ์ขนย้าย ซึ่งลูกจ้างเองส่วนใหญ่ยอมรับความจริงในข้อนี้ แต่ก็มีลูกจ้างบางรายที่ให้ข้อมูลเพิ่มเติมทางสถานภาพที่ไม่ปลอดภัย ได้แก่ ภาวะที่มีฝุ่น ควัน ไอสารเคมี กลิ่นเหม็น ในบรรยากาศมากจนทำให้ลูกจ้างรู้สึกอึดอัด รำคาญ ซึ่งมีผลต่อภาวะทางจิตใจของพนักงานอันจะส่งผลให้เกิดความเบื่อหน่ายในงาน ไม่ใส่ใจ ขาดความระมัดระวังและเกิดอุบัติเหตุในที่สุด จากการสอบถามลูกจ้างที่เคยประสบอุบัติเหตุหรือเจ็บป่วย เนื่องจากการทำงานซึ่งมีจำนวนเพียงเล็กน้อยถึงวิธีปฏิบัติหลังจากได้รับอันตราย ปรากฏว่าลูกจ้างจะแจ้งให้หัวหน้างานทราบเป็นอันดับแรก เมื่อนายจ้างทราบก็จะให้ลูกจ้างที่ประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยจากการทำงานลาพักรักษาตัว โดยช่วยค่ารักษาพยาบาลและให้ค่าทดแทนตามกฎหมายกรณีที่มีอุบัติเหตุรุนแรง (แต่ส่วนใหญ่จะเป็นอุบัติเหตุเล็กน้อย ไม่ต้องจ่ายค่าทดแทน) หลังจากนั้นจึงรีบตรวจหาสาเหตุของอุบัติเหตุและแก้ไข พร้อมทั้งจับบันทึกรายละเอียดเกี่ยวกับอุบัติเหตุในครั้งนี้ไว้ กิจกรรมบางแห่งจะแจ้งเจ้าหน้าที่กรมแรงงานให้มาตรวจหาสาเหตุและแก้ไข ขั้นตอนสุดท้ายคือ เข้มงวดต่อลูกจ้างให้ปฏิบัติตามกฎของโรงงานอย่างเคร่งครัด ผลเสียหายของอุบัติเหตุ นายจ้างเห็นว่าส่งผลต่อทั้งนายจ้าง ลูกจ้าง และประเทศชาติ ซึ่งต่างจากความเห็นของลูกจ้างที่คิดว่า ผลเสียหายจะกระทบต่อนายจ้าง ลูกจ้าง และครอบครัวเท่านั้น อย่างไรก็ตามทั้งนายจ้างและลูกจ้างส่วนใหญ่เห็นว่าจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องจัดให้มีการให้ความรู้ด้านความปลอดภัยในการทำงานแก่พนักงานโดยจัดให้มีการฝึกอบรมตั้งแต่เริ่มเข้าทำงาน และอบรมอย่างต่อเนื่อง เป็นระยะ ๆ พร้อมทั้งให้ผู้ควบคุมงานคอยแนะนำสอนงานแก่พนักงาน ตลอดจนจัดส่งลูกจ้างหรือคนงานไปอบรมด้านความปลอดภัยกับสถาบันความปลอดภัยภายนอก อุปสรรคที่พบมากที่สุดในการให้ความปลอดภัยคือ ลูกจ้างทำงานโดยประมาท ขาดความรู้ ไม่ใช่อุปกรณ์ป้องกันอันตราย และไม่ทำตามกฎโรงงาน ซึ่งอุปสรรคเหล่านี้สามารถแก้ไขได้โดยการกระตุ้น จูงใจให้ลูกจ้างเห็นความสำคัญของงานความปลอดภัย คือ นอกจากจัดหลักสูตรฝึกอบรมความปลอดภัยในการทำงานแล้ว อาจจะใช้โปสเตอร์ ภาพวาด และสีเน้นให้เห็นอันตรายในเขตต่าง ๆ กิจกรรมบางแห่งเปิดโอกาสให้ลูกจ้างมีส่วนร่วมพิจารณาแก้ปัญหาอุบัติเหตุที่เกิดขึ้น จัดทำวารสาร คู่มือความปลอดภัยในการทำงาน จัดแข่งขัน

การทำงานอย่างปลอดภัยระหว่างแผนกโดยมีกระดานประกาศผลการแข่งขันตั้งไว้ให้ลูกจ้างแต่ละแผนกมองเห็นอย่างชัดเจน แม้ว่าจะมีวิธีการจูงใจดังกล่าว แต่ทั้งนายจ้างและลูกจ้างก็ยังมีเชื่อมั่นในมาตรการความปลอดภัยเพียงปานกลางเท่านั้น และเห็นว่าทั้งฝ่ายนายจ้าง ลูกจ้าง และรัฐบาล ควรจะร่วมมือกันรับผิดชอบงานความปลอดภัย จึงจะประสบความสำเร็จในการดำเนินงาน

กิจการขนาดกลางและขนาดเล็ก

ความรับผิดชอบต่องานด้านความปลอดภัย กิจการขนาดกลางและขนาดเล็กไม่ได้จัดให้มีหน่วยงานด้านความปลอดภัยขึ้นอย่างเป็นทางการ จากการสัมภาษณ์นายจ้างถึงสาเหตุที่มิได้จัดให้มีหน่วยงานดังกล่าว นายจ้างบางรายให้เหตุผลว่า ภายในโรงงานของตนมีระบบความปลอดภัยในทุก ๆ ด้านอยู่แล้ว ตลอดจนยังมีจำนวนคนงานไม่มากนักและไม่ค่อยมีอุบัติเหตุหรือเจ็บป่วยจากการทำงาน ดังนั้นจึงไม่จำเป็นที่จะต้องตั้งหน่วยงานนี้ และมีนายจ้างบางรายที่ไม่ให้ความสำคัญและไม่สนใจที่จะจัดตั้งขึ้น เมื่อเป็นเช่นนั้นงานความปลอดภัยจึงถูกฝากไว้กับบุคคลระดับต่าง ๆ ตั้งแต่ผู้จัดการโรงงาน ผู้จัดการแผนก หัวหน้าคนงาน ซึ่งวิธีนี้ก็ก่อให้เกิดผลเสียคือ บุคคลดังกล่าวจะให้ความสำคัญต่องานประจำที่ทำอยู่ และมุ่งที่จะให้ได้ผลผลิตตามเป้าหมายที่ตั้งไว้โดยไม่สนใจงานความปลอดภัย จึงทำให้งานด้านนี้ค่อยความสำคัญลงไป ซึ่งถือเป็นผลร้ายต่อลูกจ้างที่ขาดความรู้ความชำนาญในการทำงานอย่างปลอดภัย และจะส่งผลกระทบไปถึงภาวะการผลิต และชื่อเสียงขององค์กรในกรณีที่เกิดอุบัติเหตุร้ายแรงขึ้นเนื่องจากกิจการนั้น ๆ ขาดหลักการบริหารงานความปลอดภัยที่ดี ในทางตรงข้ามหากบุคคลดังกล่าวให้ความสนใจและให้ความสำคัญต่องานความปลอดภัยมากเท่า ๆ กับงานประจำที่ทำอยู่แล้ว ปัญหาดังกล่าวก็จะหมดไป ซึ่งกรณีผู้บริหารของโรงงานในอุตสาหกรรมพลาสติกกิ่งสำเร็จรูปนี้ ปรากฏว่า ผู้บริหารได้ให้ความสนใจ เอาใจใส่ต่องานความปลอดภัยเป็นอย่างดี

สภาวะแวดล้อมในการทำงาน นายจ้างส่วนมากจะให้ข้อมูลเกี่ยวกับสภาวะแวดล้อมที่ไม่ดีน้อยกว่าข้อมูลจากฝ่ายลูกจ้าง ทั้งนี้เป็นเพราะนายจ้างไม่ได้เข้าไปสัมผัสกับสภาวะแวดล้อมต่าง ๆ โดยตรง จึงไม่รู้อาจริง ๆ แล้วยังมีสภาวะที่ไม่ดีอยู่มากกว่าที่คิด นายจ้างกิจการขนาดกลางนั้นเห็นว่าสภาวะแวดล้อมที่ไม่ดีในสถานประกอบการของตนมีภาวะเสี่ยงต้งมากเพียงอย่างเดียว ในขณะที่ลูกจ้างนั้นเห็นว่า นอกจากจะมีเสี่ยงต้งมากแล้ว

อุณหภูมิยังสูงมาก ทั้งยังมีฝุ่นละออง ไอสารเคมีและก๊าซ และอื่น ๆ ส่วนนายจ้างกิจการขนาดเล็กก็เช่นกัน คิดว่ามีเฉพาะไอสารเคมีและก๊าซเท่านั้น แต่จริง ๆ แล้วจากการสอบถามลูกจ้าง และตามที่คุณเขียนได้เข้าไปสังเกตการณ์ภายในโรงงานบางแห่ง พบว่ามีกลิ่นเหม็นมาก ฝุ่นละอองเล็กน้อย นอกจากนี้บางแห่งยังมีการวางสิ่งของไว้อย่างไม่เป็นระเบียบ ซึ่งอาจจะเป็นสาเหตุให้เกิดการสะดุดหกล้มได้ ทั้งนายจ้างและลูกจ้างในกิจการทั้ง 2 ขนาดส่วนใหญ่มีความเห็นตรงกัน คือ สภาวะแวดล้อมที่ไม่ดีจะเป็นอันตรายต่อสุขภาพของลูกจ้างเพียงบางอย่างเท่านั้น ส่วนในค่านอุปสรรคของสภาวะแวดล้อมต่อการทำงานนั้น นายจ้างและลูกจ้างทั้ง 2 ขนาดกิจการมีความเห็นขัดแย้งกัน คือนายจ้างคิดว่าไม่เป็นอุปสรรค แต่ลูกจ้างเห็นว่า เป็นอุปสรรคอย่างมากต่อการทำงาน และลูกจ้างส่วนมากยังเห็นว่าสภาวะเหล่านี้ย่อมก่อให้เกิดอุบัติเหตุในการทำงานได้

การตรวจสอบวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องจักร และสภาวะแวดล้อม นายจ้างและลูกจ้างส่วนมากในกิจการทั้ง 2 ขนาดคิดว่า เป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องทำการตรวจสอบในเรื่องนี้ โดยจะทำการตรวจสอบทุกวันก่อนเริ่มงาน และตรวจตามระยะเวลาต่าง ๆ อีกไม่มีกำหนดแน่นอน ผู้ทำการตรวจสอบบ่อยที่สุดได้แก่ หัวหน้างาน รองลงมาได้แก่ วิศวกร โรงงาน ลูกจ้าง ส่วนกิจการขนาดเล็กเพิ่มวิศวกรความปลอดภัยและเจ้าของกิจการ

มาตรการป้องกันอัคคีภัย กิจการขนาดกลางทุกแห่งมีการติดตั้งอุปกรณ์ดับเพลิงไว้ตามบริเวณต่าง ๆ ที่อาจจะก่อให้เกิดเพลิงไหม้ได้ ศึกษัญญาณบอกเหตุฉุกเฉินตามห้องต่าง ๆ ทำเครื่องหมายแสดงเขตอันตราย เขตห้ามใช้เปลวไฟ และติดโปสเตอร์เตือนใจ ส่วนกิจการขนาดเล็กนั้น มาตรการที่มีอยู่ในทุกสถานประกอบการคือ การติดตั้งอุปกรณ์ดับเพลิง ทำเครื่องหมายแสดงเขตอันตราย เขตห้ามใช้เปลวไฟ กิจการบางแห่งมีการติดตั้งสัญญาณฉุกเฉิน ทั้งหน่วยป้องกันอัคคีภัย และติดโปสเตอร์เตือนใจ นอกจากนี้กิจการทั้ง 2 ขนาดยังได้จัดให้มีการอบรมคนงานให้รู้จักการใช้เครื่องดับเพลิงอย่างถูกต้อง ซึ่งเรื่องนี้ตรงกับความเห็นของลูกจ้างส่วนมาก เห็นว่าจำเป็นอย่างยิ่งที่นายจ้างต้องให้ความรู้ค่านนี้แก่ลูกจ้าง การอบรมก็ทำเช่นเดียวกับกิจการขนาดใหญ่ คือ เชิญวิทยากรพิเศษมาบรรยาย และสาธิตให้เห็นจริง

ความปลอดภัยในการขนย้ายวัสดุ กิจการทั้ง 2 ขนาดมีอุปกรณ์ขนย้ายที่คล้ายคลึงกัน คือ ชั้นหรือกระบะ และรถยก มีเฉพาะบางแห่งที่จัดให้มีอุปกรณ์นอกจากนี้ ได้แก่ ลวดยก

เชือกลวด รถพ่วง และรถไฟฟ้า กิจกรรมขนาดกลางจะตรวจสอบอุปกรณ์ขนย้ายอยู่เสมอ คือ ตรวจสอบก่อนเริ่มงาน และทุกสัปดาห์ ส่วนกิจกรรมขนาดเล็กจะตรวจในบางครั้งที่ คือ ตรวจสอบทุกสัปดาห์ ผู้ตรวจสอบประกอบด้วยบุคคลหลายฝ่าย คือ วิศวกรประจำโรงงาน วิศวกรนิรภัย ผู้ควบคุมงาน กิจกรรมขนาดเล็กมีนอกเหนือจากนี้คือ เพิ่มช่างซ่อมบำรุงและเจ้าของกิจการ สำหรับมาตรการความปลอดภัยในการขนย้ายวัสดุของกิจกรรมขนาดกลางประกอบด้วย การออกกฎข้อบังคับในการใช้อุปกรณ์ การบำรุงรักษาและค่าเตือน กำหนดน้ำหนักสูงสุดในการบรรทุก และความเร็วในการเคลื่อนย้ายวัสดุ จัดอบรมวิธีการยกด้วยมืออย่างถูกต้อง ส่วนกิจกรรมขนาดเล็กนอกจากจะวางมาตรการ เช่นเดียวกับกิจกรรมขนาดกลางทุกอย่างแล้ว ยังจัดให้มีหลักสูตรฝึกอบรมวิธีการใช้อุปกรณ์ขนย้ายอย่างถูกต้องด้วย

อุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคล อุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคลที่มีอยู่ในกิจกรรมขนาดกลางทุกแห่ง ได้แก่ ถุงมือผ้า ถุงมือหนัง ถุงมือกันความร้อน แวนตานิรภัย รองเท้านิรภัย หน้ากากป้องกันฝุ่น-ก๊าซ ฝาปิดจุกกันฝุ่น มีบางแห่งจัดให้มีนอกเหนือจากนี้ คือ หมวกป้องกันศีรษะ ปลั๊กหรือครอบหูลดเสียง ที่กรองอากาศหรือเครื่องช่วยหายใจ ส่วนกิจกรรมขนาดเล็กนั้นอุปกรณ์ที่มีในทุกสถานประกอบการคือ ถุงมือหนัง หน้ากากกันฝุ่น-ก๊าซ ฝาปิดจุกกันฝุ่น ส่วนที่นอกเหนือจากนี้ บางแห่งจัดให้มีถุงมือผ้า แวนตานิรภัย รองเท้านิรภัย ที่กรองอากาศ หรือเครื่องช่วยหายใจ ถุงมือกันความร้อน หมวก ปลั๊กลดเสียงและเสื้อกันไฟ หนความร้อน การใช้ประโยชน์จากอุปกรณ์ ของลูกจ้างในกิจกรรมขนาดกลางนั้น นายจ้างให้ข้อมูลว่าลูกจ้างได้ใช้ประโยชน์อยู่ตลอดเวลาซึ่งคานกับข้อมูลของฝ่ายลูกจ้างซึ่งแจ้งว่ามีการใช้ประโยชน์เพียงบางครั้งเท่านั้น ซึ่งน่าจะเป็นที่เชื่อถือได้มากกว่า และเหตุผลที่ไม่ใช้ตลอดเวลาเนื่องจากรำคาญทำงานได้ไม่สะดวก ทั้งยังมีจำนวนไม่เพียงพอแก่ความต้องการใช้ของลูกจ้าง ส่วนกิจกรรมขนาดเล็กลูกจ้างมีการใช้ประโยชน์จากอุปกรณ์ในบางครั้งเช่นกัน เหตุผลเนื่องจากก่อให้เกิดความรำคาญ ทำงานได้ไม่สะดวก เป็นส่วนมาก รองลงมาคือ นายจ้างไม่ชี้แจงวิธีการใช้และประโยชน์ที่จะได้รับจากการใช้อุปกรณ์ อย่างไรก็ตามทั้งนายจ้างและลูกจ้างต่างก็เห็นถึงประโยชน์ของอุปกรณ์ในการช่วยลดอุบัติเหตุในการทำงานได้อย่างมาก

สาเหตุการประสบอันตราย และการป้องกัน ในกิจกรรมขนาดกลางนั้น นายจ้างสรุปสาเหตุการประสบอันตรายว่ามาจากการกระทำที่ไม่ปลอดภัยของลูกจ้างเอง ได้แก่ การทำงานโดยประมาท และไม่ใช้อุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัย ส่วนลูกจ้างยืนยันสาเหตุ

การประสบอันตรายว่าเกิดขึ้นเนื่องจากการกระทำที่ไม่ปลอดภัยตามที่นายจ้างกล่าว และยัง
มีสาเหตุจากสภาพที่ไม่ปลอดภัยด้วย คือภาวะเสี่ยงต้งมากเป็นจำนวนมาก นอกจากนี่ยัง
เกิดจากการที่ลูกจ้างขาดความรู้ความชำนาญในการใช้เครื่องจักรอันเป็นสาเหตุของการ
กระทำที่ไม่ปลอดภัยของลูกจ้าง สำหรับกิจการขนาดเล็กทั้งนายจ้างและลูกจ้างมีความเห็น
ตรงกัน กล่าวคือ สาเหตุส่วนใหญ่เกิดจากการกระทำที่ไม่ปลอดภัย เช่น เกี่ยวกับกิจการขนาด
กลาง และสภาพที่ไม่ปลอดภัยคือมีฝุ่น ควัน ไอสาร เคมีและกลิ่นเหม็น เมื่อลูกจ้างประสบ
อันตรายหรือเจ็บป่วยเนื่องจากการทำงาน ส่วนมากแล้วลูกจ้างจะรายงานให้หัวหน้างานรับรู้
เป็นอันดับแรก นายจ้างจะให้ลูกจ้างลาพักรักษาตัวโดยช่วยค่ารักษา ค่าทดแทนตามกฎหมาย
พร้อมทั้งตรวจสอบสาเหตุและสั่งการแก้ไขโดยจบบันทึกรายละเอียดไว้ ตลอดจนเข้มงวดให้ลูกจ้าง
ปฏิบัติตามกฎของโรงงานมากขึ้น สำหรับความคิดเห็นของนายจ้างและลูกจ้างเกี่ยวกับผล
เสียหายของอุบัติเหตุต่อบุคคลต่าง ๆ ปรากฏว่านายจ้างในกิจการทั้ง 2 ขนาดมีความเห็น
ต่างกันโดย กิจการขนาดกลางมีความเห็นถูกต้องกว่า นั่นคือ เห็นว่าจะกระทบต่อบุคคล
3 ฝ่าย ได้แก่ นายจ้าง ลูกจ้าง และประเทศชาติ ส่วนนายจ้างในกิจการขนาดเล็กมีความ
เห็นว่าจะกระทบเฉพาะนายจ้าง ลูกจ้าง และครอบครัวเท่านั้น ซึ่งเป็นความคิดเห็นที่สอดคล้อง
กับฝ่ายลูกจ้างในกิจการทั้ง 2 ขนาด อย่างไรก็ตามทั้งนายจ้างและลูกจ้างในกิจการ
ทั้ง 2 ขนาดต่างก็คิดว่า จำเป็นอย่างยิ่งที่ลูกจ้างจะต้องมีความรู้ในด้านความปลอดภัยในการ
ทำงานโดยผ่านนายจ้างได้จัดให้มีการฝึกอบรมคนงานให้รู้วิธีการปฏิบัติงานที่เสี่ยงอันตราย
ตั้งแต่เริ่มเข้ามาทำงาน และอบรมต่อเนื่องเป็นระยะ ๆ ตลอดจนส่งลูกจ้างไปอบรมภายนอก
โรงงาน นอกจากนี้ยังให้ผู้ควบคุมงาน หัวหน้างานคอยแนะนำ สอนงานแก่ลูกจ้าง สำหรับ
อุปสรรคของการจัดให้มีความปลอดภัยในการทำงานที่พบมากที่สุดได้แก่ การทำงานโดย
ประมาท ขาดความรู้ความชำนาญในการใช้เครื่องจักร ไม่ใช้อุปกรณ์ป้องกันความปลอดภัย
ส่วนบุคคล และไม่ทำตามกฎของโรงงาน ซึ่งนายจ้างได้พยายามแก้ไขและเปลี่ยนแปลง
พฤติกรรมความเคยชินที่ก่อให้เกิดความไม่ปลอดภัยโดยกระตุ้น จูงใจให้ลูกจ้างสนใจงาน
ความปลอดภัย โดยการให้ไปสเตอร์ ภาวภาค และสีเน้นเขตอันตรายต่าง ๆ ให้ลูกจ้าง
มีส่วนร่วมแก้ปัญหาอุบัติเหตุ นอกจากนี้กิจการขนาดกลางยังได้เพิ่มการฝึกอบรมหลักสูตร
ความปลอดภัยในการทำงาน และจัดแข่งขันการทำงานอย่างปลอดภัยระหว่างแผนกด้วย
เมื่อสอบถามความมั่นใจในมาตรการความปลอดภัยในโรงงานทั้งนายจ้างและลูกจ้างใน
กิจการทั้ง 2 ขนาดต่างมีความมั่นใจในระดับปานกลางเท่านั้น และคิดว่าหากจะให้การ

ดำเนินงานด้านความปลอดภัยมีประสิทธิภาพมากขึ้นแล้ว ทั้งฝ่ายนายจ้าง ลูกจ้าง และ รัฐบาล ควรจะร่วมมือกันรับผิดชอบ และดูแลให้เกิดความปลอดภัยมากยิ่งขึ้น พร้อมทั้ง จัดการกระทำและสภาพที่ไม่ปลอดภัยให้หมดไป

5.3 ความต้องการของนายจ้างและลูกจ้างต่อการปฏิบัติงานความปลอดภัยในอนาคต

ฝ่ายนายจ้าง

นายจ้างในทุกขนาดกิจการต่างมีความต้องการที่คล้ายคลึงกันซึ่งพอสรุปได้ดังนี้คือ

1. ต้องการให้ลูกจ้างปฏิบัติตามกฎระเบียบวินัย ข้อบังคับเกี่ยวกับการป้องกัน อุบัติเหตุโดยเคร่งครัด และสม่ำเสมอ มิใช่รักษาระเบียบวินัยเฉพาะต่อนายจ้าง หรือ ผู้ควบคุมงานเท่านั้น

2. ต้องการให้ลูกจ้างเชื่อฟังคำแนะนำของหัวหน้างาน และผู้บังคับบัญชา ไม่คือร้อนที่จะทำตามแต่ใจคิด

3. ทำงานด้วยความระมัดระวัง ไม่หยอกหลอกกันเล่นระหว่างปฏิบัติงาน

4. ร่วมมือกันใช้ประโยชน์จากอุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยที่จัดหาไว้ให้

ตลอดเวลา

5. ต้องการให้ลูกจ้างเห็นความสำคัญและสนใจในเรื่องความปลอดภัยในการทำงานให้มากยิ่งขึ้น

ฝ่ายลูกจ้าง

ลูกจ้างส่วนใหญ่ในทุกขนาดกิจการ มีความต้องการที่คล้ายคลึงกัน กล่าวคือ

1. ต้องการให้นายจ้างจัดสภาวะแวดล้อมในการทำงานให้เหมาะสม และทำการ ตรวจสอบอย่างสม่ำเสมอ สภาวะแวดล้อมที่ลูกจ้างในกิจการขนาดใหญ่และขนาดเล็กต้องการ ให้นายจ้างแก้ไขมากที่สุดได้แก่ สภาวะที่มีไอสารเคมีและก๊าซในบรรยากาศอย่างมาก ส่วน ลูกจ้างในกิจการขนาดกลางต้องการให้นายจ้างลดความดังของเสียงต่าง ๆ ลงให้มากที่สุด

2. ต้องการให้นายจ้างจัดหาอุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยแก่ลูกจ้างให้ครบทุก ชนิด ในจำนวนที่เพียงพอแก่ความต้องการใช้ อุปกรณ์ต่าง ๆ ควรจะมีคุณภาพที่ดีและทันสมัย เพื่อสามารถป้องกันอันตรายอย่างมีประสิทธิภาพ และนายจ้างควรจะต้องชี้แจงถึงประโยชน์ และวิธีการใช้อุปกรณ์ชนิดต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับลักษณะงานแต่ละประเภท รวมทั้งอันตราย ของการไม่ใช้อุปกรณ์ดังกล่าวด้วย

3. จักตีกรอบความรู้ในการทำงานอย่างปลอดภัยแก่ลูกจ้างในทุก ๆ เรื่อง หลักสูตรที่ลูกจ้างต้องการให้นายจ้างจักตีกรอบรม ได้แก่

3.1 หลักสูตรการใช้เครื่องจักรอย่างถูกต้อง ซึ่งควรจะรวมถึงการชี้แจง จุดอันตรายของเครื่องว่าอยู่ที่ใดบ้าง เครื่องแต่ละชนิดมีข้อดีและข้อเสียอย่างไร เพื่อ ลูกจ้างจะได้สามารถปฏิบัติงานโดยหลีกเลี่ยงอันตรายได้

3.2 หลักสูตรอันตรายจากสาร เคมีและวิธีป้องกัน

3.3 หลักสูตรการเคลื่อนย้ายวัสดุไวไฟ

3.4 หลักสูตรปฐมพยาบาล เบื้องต้น

นอกจากจะจักตีกรอบรมขึ้นภายในโรงงานแล้ว ลูกจ้างบางส่วนยังมีความต้องการ ที่จะให้นายจ้างคัดเลือกพนักงานจากหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อให้มีโอกาสไปอบรม สัมมนา ประชุมเรื่องความปลอดภัยกับหน่วยงานต่าง ๆ ของรัฐบาลด้วย

และจากการสัมภาษณ์ลูกจ้างถึงความต้องการในเรื่องนี้เพิ่มเติมจากข้อมูลที่ได้ จากแบบสอบถาม ปรากฏว่าลูกจ้างส่วนมากมีความต้องการในเรื่องต่าง ๆ ดังนี้ คือ

4. ต้องการให้นายจ้างเปิดโอกาสให้ลูกจ้างมีส่วนร่วมในการพิจารณาแก้ไขปัญหาคือ เหตุที่เกิดขึ้นภายในโรงงานให้มากกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

5. ให้มีการกระจายข่าวสารเกี่ยวกับสาเหตุของการประสบอันตรายของลูกจ้าง พร้อมทั้งวิธีแก้ไขให้ลูกจ้างทั่วไปได้ทราบ เพื่อเป็นแนวทางในการระมัดระวัง และป้องกัน ไม่ให้เกิดอันตรายอย่างเดิมซ้ำขึ้นอีกกับลูกจ้างรายอื่น ๆ

6. ต้องการให้นายจ้างเห็นความสำคัญของลูกจ้างบ้าง ไม่ใช่เห็นแต่ผลผลิตและกำไรอย่างเดียว และต้องการให้นายจ้างยอมรับฟังความคิดเห็นของลูกจ้างในกรณีที่เป็น ความคิดที่มีประโยชน์ต่อบุคคลส่วนรวม

5.4 ปัญหาการให้ความปลอดภัยในการทำงานและข้อเสนอแนะในการแก้ไข้ปัญหา

จากผลการวิจัยนี้ ผู้เขียนได้ค้นพบปัญหาที่เกิดขึ้นในด้านการให้ความปลอดภัยในการทำงานภายในโรงงาน ซึ่งพอจะสรุปประเด็นสำคัญได้ดังนี้ คือ

ฝ่ายบริหาร

1. สถานประกอบการส่วนใหญ่ยังขาดหน่วยงานหรือบุคลากรที่ทำหน้าที่รับผิดชอบ งานความปลอดภัยโดยเฉพาะ จะเห็นได้ว่ามีกิจการเพียง 2 แห่งซึ่งเป็นกิจการขนาดใหญ่

เท่านั้นที่มีหน่วยงานความปลอดภัยตั้งขึ้นโดยทำหน้าที่ทุก ๆ อย่างเพื่อก่อให้เกิดความปลอดภัยในการทำงานในโรงงาน ส่วนกิจการอีก 6 แห่งที่เหลือนั้น งานความปลอดภัยส่วนใหญ่จะถูกฝากไว้กับบุคคลผู้ทำหน้าที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการผลิต เช่น ผู้จัดการโรงงาน ผู้จัดการแผนก หัวหน้าคนงาน เป็นต้น จากการศึกษาแม้จะพบว่าบุคคลเหล่านี้ได้ให้ความเอาใจใส่ต่องานความปลอดภัยเป็นอย่างดีก็ตาม ในภาวะที่จำเป็นต้องเร่งการผลิตให้ทันตามกำหนดเวลา บุคคลเหล่านี้ย่อมจะมุ่งเน้นที่ผลผลิตซึ่งเป็นงานประจำ ทำให้งานความปลอดภัยได้รับความสนใจน้อยลง

ข้อเสนอแนะ

ฝ่ายบริหาร ควรจะจัดตั้งหน่วยงานความปลอดภัยขึ้นโดยเฉพาะ และแยกเป็นหน่วยงานอิสระไม่รวมอยู่กับฝ่ายอื่น ๆ เช่น ฝ่ายผลิต ฝ่ายจัดซื้อ ฝ่ายบุคคล เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อให้สามารถดำเนินงานได้คล่องตัวยิ่งขึ้น สำหรับกิจการขนาดเล็กที่มีเงินทุนและจำนวนพนักงานน้อย อาจจะตั้งคณะบุคคลหรือบุคคลใดบุคคลหนึ่งซึ่งมีคุณสมบัติที่เหมาะสมมารับผิดชอบงานความปลอดภัยโดยเฉพาะ วิธีนี้จะช่วยให้งานความปลอดภัยได้ผลสมบูรณ์ยิ่งขึ้นกว่าการที่จะนำไปฝากหรือสอดแทรกไว้กับบุคคลต่าง ๆ ซึ่งมีงานประจำด้านมืออยู่แล้ว

2. การสอนงานและการฝึกอบรมความรู้ทางด้านความปลอดภัยในการทำงานภายในโรงงานนั้น สถานประกอบการส่วนใหญ่จะมอบให้หัวหน้างานหรือคนงานที่มีประสบการณ์ในการทำงานเป็นผู้ฝึกอบรม สอนงานให้แก่คนงานในโรงงานนั้น ๆ วิธีนี้มีทั้งข้อดีและข้อเสีย ส่วนข้อดีคือ หัวหน้างานจะเป็นผู้ที่ใกล้ชิดกับคนงานมากกว่าผู้บริหารอื่น ๆ เช่น ผู้จัดการโรงงาน ผู้จัดการแผนก ดังนั้นเขาจะรู้อาการหรือคนงานในความรับผิดชอบนั้นมีพฤติกรรมเช่นไร มีจุดบกพร่องในการทำงานอย่างไร และควรจะให้ความรู้ในด้านใดเพื่อเป็นการเสริมสร้างความรู้ความชำนาญแก่คนเหล่านั้น ส่วนลูกจ้างจะรู้สึกมีความเป็นกันเองมากขึ้น ถ้าที่จะแสดงความคิดเห็นและปรึกษา หรือถามปัญหาข้อข้องใจในการทำงาน ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะช่วยเสริมบรรยากาศการฝึกอบรมไม่เครียดจนเกินไป และทำให้บุคคลนั้น ๆ ได้รับความรู้อย่างลงต่อ ตลอดจนสามารถนำความรู้เหล่านั้นมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในการทำงานมากที่สุด สำหรับข้อเสียนั้นก็เนื่องมาจากความแตกต่างกันของผู้ฝึกอบรมแต่ละคนทั้งทางด้าน การถ่ายทอดความรู้ ตลอดจนวิธีการฝึกอบรมซึ่งจะต่างกันไปแล้วแต่ความสามารถและความถนัดของแต่ละคน อันจะเป็นเหตุให้ขอบเขตการฝึกอบรมขององค์กรกว้างเกินไป ซึ่งเป็นการยากที่จะเป็นมาตรฐานและบรรลุเป้าหมายเดียวกันได้

ขอเสนอแนะ

สำหรับปัญหาทางค่านิยมผู้ฝึกอบรมนี้อาจจะแก้ไขได้ด้วยการจัดฝึกอบรมหัวหน้างานเพื่อเป็นการปรับปรุงคุณสมบัติและเพิ่มพูนสมรรถภาพของผู้ฝึกอบรมให้สูงขึ้นจนอยู่ในมาตรฐานเดียวกับ การอบรมนี้จะต้องกระทำอย่างต่อเนื่อง สม่ำเสมอ เพื่อให้ทันกับความก้าวหน้าทางวิทยาการซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา

ฝ่ายลูกจ้าง

1. ลูกจ้างบางส่วนมีนิสัยและพฤติกรรมความเคยชินที่สามารถก่อให้เกิดอุบัติเหตุได้ในทุกโอกาส เช่น ลูกจ้างที่ละเลยไม่สนใจต่อคำห้ามและคำเตือน ใจร้อน ไม่รอบคอบในการทำงาน เป็นต้น

ขอเสนอแนะ

ปัญหานี้ควรจะแก้ไขเริ่มตั้งแต่ขั้นตอนการคัดเลือก และบรรจุพนักงานเข้าเป็นพนักงานประจำรายเดือน ฝ่ายบุคคลควรจะได้ทำการทดสอบบุคลิกภาพ และลักษณะอารมณ์ของผู้สมัครเข้าทำงานอย่างละเอียดเพื่อคัดผู้ที่มีแนวโน้มจะก่อให้เกิดอุบัติเหตุหรืออันตรายจากการทำงานออกตั้งแต่แรก ซึ่งจะเป็นการคัดปัญหาต่าง ๆ ที่จะตามมาในภายหลัง การทดสอบอาจจะทำโดยการสังเกตพฤติกรรม นิสัย ตลอดจนลักษณะอารมณ์ของผู้สมัคร หากผู้สมัครเป็นบุคคลที่มีอารมณ์ร้อน โมโหง่าย พลังเผละ ใจลอยบ่อย ๆ ย่อมไม่เหมาะที่จะเข้ามาทำงานในโรงงาน สำหรับผู้ที่เข้ามาเป็นลูกจ้างประจำก่อนแล้ว หากจะแก้ไขพฤติกรรม ความเคยชินในเรื่องดังกล่าว ควรจะใช้ขั้นตอนการฝึกอบรมเข้าช่วย เพื่อให้ลูกจ้างเห็นความสำคัญของงานความปลอดภัย รู้ถึงอันตรายที่จะเกิดขึ้นหากประมาทและไม่ใส่ใจในงาน วิธีนี้จะช่วยแก้ไขและเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมความเคยชินดังกล่าวได้ ถึงแม้จะแก้ไขไม่ได้ในทันที แต่หากจัดให้มีการฝึกอบรมอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอแล้วก็จะสามารถช่วยลดปัญหาไปได้ในที่สุด

2. ลูกจ้างมีพฤติกรรมต่อต้านการเปลี่ยนแปลงไม่ยอมรับสิ่งใหม่ ๆ โดยง่าย โดยเฉพาะ ไม่ยอมให้อุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคลที่ทางองค์การจัดหาไว้ให้ ส่วนผู้ที่ใช้ก็จะเลือกใช้เฉพาะที่จำเป็นจริง ๆ และใช้สะดวกเป็นส่วนใหญ่ เช่น ถุงมือ รองเท้านิรภัย และอุปกรณ์ที่ใช้ซึ่งจะต้องมีผลป้องกันอันตรายที่เห็นได้อย่างชัดเจน ส่วนอุปกรณ์อื่น ๆ ถึงแม้จะมีราคาแพง สามารถป้องกันอันตรายแก่สุขภาพ ร่างกาย และจิตใจ

ของลูกจ้างได้ แต่หากลูกจ้างไข่แล้วก่อให้เกิดความรู้สึกรำคาญ เคลื่อนไหวร่างกาย ไม่สะดวกแล้ว อุปกรณ์เหล่านั้นก็จะหมดความสำคัญลงไป

ข้อเสนอแนะ

การไม่ยอมใ้ อุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคลของลูกจ้างนั้น จะแก้ไขได้ด้วยการอบรมและชี้แจงให้ลูกจ้างเห็นถึงประโยชน์ของอุปกรณ์ดังกล่าว รวมทั้งแนะนำวิธีการเลือกใ้ อุปกรณ์ใ้ เหมาะสมกับลักษณะงานของลูกจ้างแต่ละคน หากมีการชี้แจงใ้ ลูกจ้างเห็นถึงอันตรายของการไม่ใ้ อุปกรณ์ต่าง ๆ โดยยกตัวอย่างผู้ที่เคยประสบอันตรายจากการไม่ยอมใ้ อุปกรณ์เหล่านี้ด้วยแล้ว ก็จะทำให้ลูกจ้างมองเห็นความสำคัญของอุปกรณ์ต่อชีวิตและสุขภาพของตนยิ่งขึ้น นอกจากนี้จะแก้ไขด้วยวิธีการอบรมแล้ว อีกวิธีหนึ่งที่สำคัญไม่แพ้กันก็คือ ฝ่ายนายจ้างจะต้องพิจารณาและเลือกซื้ออุปกรณ์ต่าง ๆ ใ้ เหมาะสมกับการใช้งาน ไม่เลือกอุปกรณ์ที่แพงแต่ไม่ก่อให้เกิดประโยชน์แก่ลูกจ้าง กลับก่อให้เกิดความรู้สึกรำคาญ อึดอัด เคลื่อนไหวร่างกายไม่สะดวก แต่ควรเลือกซื้ออุปกรณ์ที่มีคุณภาพดี ทนสมัย และใช้งานใ้ ง่าย จึงจะก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อทั้งผู้ซื้อและผู้ใ้ อุปกรณ์เหล่านั้น

3. ลูกจ้างบางส่วนยังขาดความรู้ความเข้าใจในงานความปลอดภัยที่ดี จากการสอบถามความต้องการของลูกจ้างพบว่า ลูกจ้างส่วนมากต้องการใ้ องค์การจัดหลักสูตรฝึกอบรมความปลอดภัยในการทำงานขึ้นทั้งภายในโรงงานเองและจัดส่งคนงานไปฝึกอบรมสัมมนาที่หน่วยงานของรัฐ จากการวิเคราะห์ข้อมูลฝ่ายลูกจ้างพบว่า มีลูกจ้างถึงร้อยละ 31.28 (ตารางที่ 4.42) ของจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมดที่ไม่เคยได้รับการฝึกอบรมทางวิชาการอย่างเป็นทางการแต่อย่างใด เพียงแต่ได้รับการสอนงานจากหัวหน้างานอย่างไม่เป็นพิธีการเท่านั้น

ข้อเสนอแนะ

ควรเพิ่มการฝึกอบรมในระดับคนงานใ้ มากขึ้น โดยอบรมใ้ คนงานรู้ถึงสาเหตุของอุบัติเหตุ ผลเสียหาย การป้องกัน และการปฏิบัติงานที่หลีกเลี่ยงอันตราย รู้ว่าอะไรควรทำ อะไรควรหลีกเลี่ยง การอบรมนี้จะมีผลช่วยเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในการทำงานที่ไม่ถูกต้องของคนงานใ้ เป็นอย่างมากหากหลักสูตรที่จัดขึ้นจะเน้นถึงอันตราย และวิธีป้องกันในส่วนที่เกี่ยวข้องกับงานในหน้าที่โดยตรงของคนงานผู้เข้ารับการอบรม

นอกจากนี้ก็ต้องพิจารณาถึงสื่อหรืออุปกรณ์ (Media) ที่จะใช้อบรมด้วยว่า วิธีการเสนอข้อมูลและความรู้ต่าง ๆ ควรจะใช้อุปกรณ์ชนิดใดจึงจะให้ผลต่อการเรียนรู้ ได้ดีที่สุด อุปกรณ์ที่นิยมใช้กันทั่วไปในการฝึกอบรมได้แก่

- ภาพยนตร์ วิธีนี้เหมาะสำหรับการอบรมพร้อมกันเป็นกลุ่มใหญ่ การฉายภาพยนตร์นี้จะช่วยให้พนักงานจดจำรายละเอียดต่าง ๆ ได้มากขึ้น

- สไลด์หรือภาพนิ่ง ใช้ประกอบการบรรยายแก่กลุ่มคนขนาดย่อมลงมาว่า กลุ่มแรก สไลด์สามารถให้รายละเอียดได้มากกว่าภาพยนตร์ แต่มีข้อเสียในด้านความล่าช้าในการเสนอเนื้อหา ทำให้ไม่สามารถจูงใจผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้ดีเท่าที่ควร

- แผนภาพ ใช้ประกอบการบรรยายแก่คนกลุ่มย่อย แผนภาพจะให้รายละเอียดได้พอสมควร แต่อายุการใช้งานจะไม่นาน

- แบบจำลอง คือหุ่นจำลองที่ทำเลียนแบบของจริง อาจมีขนาดใหญ่หรือขนาดเล็กกว่าอุปกรณ์ของจริง หุ่นจำลองบางชิ้นสามารถถอดคู่มือเครื่องกลไกภายในได้ วิธีนี้เหมาะสำหรับการอบรมเบื้องต้นก่อนที่จะได้สัมผัสกับอุปกรณ์ที่ใช้ในการปฏิบัติงานจริง

- อุปกรณ์ของจริง เป็นการฝึกอบรมคนงานให้ปฏิบัติงานด้วยอุปกรณ์ของจริง โดยจะมีพนักงานอาวุโสเป็นผู้รับผิดชอบในการฝึกอบรมโดยตรง วิธีนี้มีข้อดีคือช่วยให้พนักงานได้มีโอกาสเรียนรู้จากผู้ที่มีความสามารถในเรื่องนั้น ๆ โดยเฉพาะ และได้สัมผัสกับสภาพแวดล้อมในการทำงานที่แท้จริงซึ่งจะช่วยให้พนักงานมีประสบการณ์ในการทำงาน และมีความเชื่อมั่นในตนเองยิ่งขึ้น อย่างไรก็ตามวิธีนี้อาจมีข้อเสียอยู่บ้างในกรณีที่มีผู้ฝึกอบรมมุ่งเน้นที่ผลลิตมากกว่าการสนใจแก้ไขข้อผิดพลาด ขณะที่คนงานผู้เข้ารับการอบรมได้ทดลองปฏิบัติงาน หากเป็นเช่นนั้นการฝึกอบรมก็จะไร้ประโยชน์ทั้งยังจะก่อให้เกิดความขัดแย้งขึ้นระหว่างผู้ฝึกอบรมและคนงานผู้เข้ารับการอบรมด้วย

- วีดีโอเทป เป็นวิธีการสมัยใหม่ที่นิยมใช้กันมากขึ้น เหมาะสำหรับการบรรยายแก่คนกลุ่มเล็ก ๆ ข้อดีคือ สามารถหยุดภาพได้ทุกขณะที่ต้องการจะอธิบายเพิ่มเติม

นอกจากจะแก้ปัญหาโดยการเพิ่มการฝึกอบรมโดยใช้อุปกรณ์หรือสื่อดังกล่าวนี้แล้ว นายจ้างควรจะสร้างทัศนคติที่ถูกต้องให้แก่ลูกจ้าง โดยพยายามให้ลูกจ้างระลึกอยู่เสมอว่า อุมติเหตุกันนั้น เป็นสิ่งที่สามารถจะป้องกันได้หากมีการร่วมมือกันระหว่างพนักงานทุกระดับตั้งแต่ผู้บริหารระดับสูงจนถึงระดับคนงาน ซึ่งจะต้องร่วมมือกันอย่างสม่ำเสมอ และจริงจัง

จะเห็นได้ว่า การให้ความสำคัญปลอดภัยในการทำงานในอุตสาหกรรมผลิตพลาสติก กิ่งสำเร็จรูปนี้ ถึงแม้ว่าโดยส่วนรวมแล้วนับว่ามีระบบการบริหารงานที่ดี ผู้บริหารให้การ สนับสนุนและเอาใจใส่ต่องานความปลอดภัยเป็นอย่างดีก็ตาม แต่ก็ไม่ได้หมายความว่า การ คำเนินงานจะได้ผลตรงตามเป้าหมายที่กำหนดไว้เสมอไป แม้แต่นายจ้างเองก็ยอมรับว่า มีความมั่นใจในมาตรการความปลอดภัยในกิจการของตนเพียงระดับปานกลางเท่านั้น ทั้งนี้ เพราะการให้ความสำคัญปลอดภัยในการทำงานเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมของคนเรามาก ปัญหาบางเรื่องเราสามารถที่จะแก้ไขให้ลุล่วงไปได้ เช่น การจัดซื้ออุปกรณ์คุ้มครอง ความปลอดภัยส่วนบุคคลให้มีคุณภาพดี หันสมัย และมีจำนวนเพียงพอแก่ความต้องการใช้ของ ลูกจ้าง การให้ความรู้แก่คนงานที่มีปัญหาในการทำงาน เป็นต้น แต่บางปัญหาที่แก้ไขได้ยาก จะทำได้แต่เพียงป้องกันและลดปัญหาดังกล่าวให้ลดลง เช่น ปัญหาสภาวะแวดล้อมที่ไม่ เหมาะสมในแง่ การมีไอสารเคมีและก๊าซ กลิ่นเหม็น ซึ่งเกิดจากขั้นตอนในการผลิตซึ่งใช้ สารเคมีเข้าร่วม เราไม่สามารถจะขจัดสภาวะเหล่านี้ให้หมดสิ้นไป จะทำได้เพียงป้องกัน ให้เกิดขึ้นน้อยที่สุด โดยอาศัยอุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยเป็นสิ่งสำคัญ และปัญหาค่าหน้า ลูกจ้างเอง ได้แก่ ความประมาทอันคิดเป็นนิสัย ความไม่พึงพอใจเป็นการส่วนตัวต่อลักษณะ ท่าทีของผู้บริหาร เป็นต้น

การบริหารงานความปลอดภัยในโรงงานจะประสบผลสำเร็จได้นั้นย่อมขึ้นอยู่กับ ความรับผิดชอบของบุคคลทั้ง 3 ฝ่าย ได้แก่ ฝ่ายนายจ้าง ลูกจ้าง และรัฐบาล ที่จะต้อง ร่วมมือกันอย่างจริงจังเพื่อให้งานต่าง ๆ บรรลุผลสำเร็จ กล่าวคือ ฝ่ายนายจ้างจะต้อง สร้างระบบความปลอดภัยให้เกิดขึ้นภายในโรงงานของตน ตลอดจนฝึกอบรมและให้ความรู้ แก่ลูกจ้างในด้านการทำงานอย่างปลอดภัย จัดหาอุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยให้เพียงพอ พร้อมทั้งขจัดสภาพและการกระทำที่ไม่ปลอดภัยให้ลดลงหรือหมดสิ้นไป ฝ่ายลูกจ้างจะต้อง ปฏิบัติตามกฎหมายโรงงานอย่างเคร่งครัด ไม่ทำงานโดยประมาท และให้ความสำคัญต่องาน ที่กำลังปฏิบัติอยู่ ฝ่ายรัฐบาลมีหน้าที่ตรวจตราดูแลให้นายจ้างจัดให้มีการความปลอดภัยตามที่ กฎหมายกำหนด และทำการตรวจสอบอย่างเคร่งครัด หากพบว่านายจ้างไม่ปฏิบัติตาม กฎหมายก็ควรจะมีการลงโทษอย่างจริงจัง ผลที่ได้จากการร่วมมือกันทั้ง 3 ฝ่ายนี้จะทำให้ การประสบอุบัติเหตุจากการทำงานลดน้อยลง ปัญหาคนพิการโรงงานทำก็จะลดลง รัฐบาล เสียเงินสูญเปล่าในรูปค่าทดแทนน้อยลง และขณะเดียวกันจะช่วยสร้างสัมพันธภาพอันดี

ให้เกิดขั้ระหว่างนายจ้าง และ ลูกจ้างในกิจการต่าง ๆ ด้วย ซึ่งจะส่งผลต่อความก้าวหน้าขององค์การ และนำมาซึ่งความเจริญทางเศรษฐกิจ และ สังคมของประเทศไทยในที่สุด

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย